

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag COM (2025) 565 och tillhörande sektorsspecifika regelverk

Svenska ESF-rådet har fått möjlighet att yttra sig över förslag till förordning om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028-2034 COM (2025) 565 final och tillhörande sektorsspecifika regelverk.

Svenska ESF-rådets yttrande avgränsas till områden som berör myndighetens uppdrag som förvaltande myndighet för Socialfonden+ för programperioden 2021-2027. Yttrandet har avgränsats till förslaget till ramförordning COM (2025) 565 och det sektorsspecifika regelverket för inrättandet av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen COM (2025) 558.

Sammanfattning

Svenska ESF-rådet tillstyrker kommissionens förslag med ett gemensamt grundläggande regelverk för en övergripande EU-fond som inkluderar Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen. En övergripande EU-fond kommer dock att ställa stora krav på samordning mellan förvaltande myndigheter. Svenska ESF-rådet anser att det behövs en samordning av framtagandet och genomförandet av planen.

Svenska ESF-rådet tillstyrker att minst 14 procent av finansieringsramen (med vissa undantag) avsätts för att uppnå sociala mål. Det är fortsatt viktigt att investera i social inkludering och sysselsättning och därmed vore en högre fördelning till sociala mål att föredra utifrån nationella behov på arbetsmarknaden. Svenska ESF-rådet anser att tilldelningen för sociala mål bör hanteras i ett separat kapitel i planen.

Det tekniska biståndet för medlemsstaterna föreslås minska från 4 procent till 3 procent. Svenska ESF-rådet avstyrker minskningen av TA-medel eftersom myndigheten bedömer att de föreslagna förändringarna kan leda till ökade kostnader.

Svenska ESF-rådet avstyrker förslaget i förordningen att kommissionen kan dra tillbaka belopp som inte använts till förfinansiering senast den 31 oktober det kalenderår som följer på det år som budgetmässiga åtaganden gjordes.

Svenska ESF-rådet anser att ett prestationsbaserat ersättningssystem kan innebära utmaningar för förvaltningen av socialfonden. Användandet av ett system där förvaltande myndighets utbetalningar till stödmottagare baseras på prestationer behöver analyseras mer ingående. Svenska ESF-rådet varken avstyrker eller tillstyrker förslaget om ett prestationsbaserat ersättningssystem.

Svenska ESF-rådets generella synpunkter

Svenska ESF-rådet tillstyrker kommissionens förslag med ett gemensamt grundläggande regelverk för en övergripande EU-fond som inkluderar Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen (NRP-planen).

Svenska ESF-rådet anser att det behövs en samordning i förberedandet av planen. En övergripande EU-fond som inkluderar flertalet fonder i en gemensam plan kommer ställa stora krav på samordning mellan förvaltande myndigheter. Eftersom ett utkast på planen ska lämnas till kommissionen senast i juni år 2027 och den färdiga planen bör lämnas in senast den 1 januari 2028 anser Svenska ESF-rådet att det är angeläget att samordningen påbörjas så fort som möjligt. Svenska ESF-rådet är av uppfattningen att det finns ett stort effektivitetsvärde i att så många förvaltande myndigheter som möjligt har en likvärdig process och liknande arbetssätt för att involvera berörda externa parter enligt partnerskapsprincipen i artikel 6 i ramförordningen. Samtidigt bör respektive myndighet ha ansvar för att förankra kapitel hos berörda externa parter inom myndighetens verksamhetsområden.

Kommissionens utbetalningar till medlemsstaterna kommer bygga på en prestationsmodell till skillnad från nuvarande programperiod där kommissionens utbetalningar bygger på utbetalda och stödberättigade kostnader. En ordning där förvaltande myndighet granskar kostnader gentemot stödmottagare men inte redovisar dem gentemot kommissionen, samt granskar/begär in bevisning och underlag för uppnådda delmål och mål som ska redovisas till kommissionen, kommer att leda till ökade administrativa kostnader för såväl stödmottagare som för förvaltande myndigheter. Svenska ESF-rådet anser att ett prestationsbaserat ersättningssystem kan komma att innebära utmaningar för förvaltningen av socialfonden.

Det behöver tydliggöras om förvaltande myndigheter ska fortsätta betala ut medel till stödmottagare baserat på kostnader (inkluderat förenklade kostnadsalternativ) eller om förvaltande myndigheter ska tillämpa delmål och resultat i stödgivning. Om de förvaltande myndigheterna i planen ges utrymme att välja redovisningsalternativ kan det medföra otydlighet och leda till högre kostnader för stödmottagarna. Av förordningen framgår att såväl revisioner, oavsett vem som utför revisionen, kommer bestå i system- och måluppfyllelserevisioner inte kostnadsrevisioner.

Om stöd ska betalas ut baserat på kostnader (inklusive förenklade kostnadsalternativ) behöver det regleras i en nationell förordning. Förenklningar som finns i nuvarande regelverk, förordningen (EU) 2021/1060 om gemensamma bestämmelser för programperioden 2021-2027, saknas i förslag till ramförordningen och återfinns inte i budgetförordningen. Svenska ESF-rådet anser att det behövs ett förtydligande nationellt regelverk kring förenklade kostnadsalternativ om inte ett prestationsbaserat ersättningssystem ska tillämpas mot stödmottagarna.

Användandet av ett prestationsbaserat ersättningssystem för förvaltande myndighets utbetalningar till stödmottagare behöver analyseras mer ingående. Svenska ESF-rådet varken avstyrker eller tillstyrker förslaget.

Delmål beskrivs i regelverket som kvalitativa, men för att ett delmål ska kunna användas som utbetalningsgrund krävs, så som Svenska ESF-rådet förstår det, en kvantitativ definition. Svenska

ESF-rådet noterar att det är ett nytt sätt att mäta mål och det medför en osäkerhet kring hur kvalitativa delmål ska formuleras i en prestationsbaserad ersättningsmodell.

Svenska ESF-rådets synpunkter COM (2025) 565

Nedan presenteras Svenska ESF-rådets synpunkter på ramförordningen.

Artikel 3 Specifika mål för fonden

Enligt ESF-förordningen COM (2025) 558 ska socialfonden bidra till specifika mål som anges i artikel 3 (c) och (e) i COM (2025) 565. Förordningen anger att medlemsstaterna ska arbeta med samtliga mål, men det är inte tydligt om det avser alla delar (c) i-vi och (e) i-iv. Svenska ESF-rådet konstaterar att det inte är önskvärt ur ett svenskt perspektiv att arbeta med samtliga mål. Medlemsstaterna bör ges frihet att välja delar av de specifika målen och detta kan med fördel förtydligas i förordningen.

Artikel 7 Övergripande principer

Det är oklart vad som avses i artikel 7.4 avseende att stöd från fonden ska vara ett komplement till nationell offentlig finansiering. Det behöver förtydligas om artikeln innebär att åtgärder kan genomföras med enbart fondmedel.

I artikel 7.2 saknas en beskrivning av hur jämställdhetsperspektivet ska beaktas i genomförandet av planen. Artikel 7.1 hänvisar förvisso till hela stadgan, men Svenska ESF-rådet anser att jämställdhetsperspektivet bör omfattas av de övergripande principerna.

Artikel 10 Budget

Svenska ESF-rådet tillstyrker att minst 14 procent av finansieringsramen (med vissa undantag) avsätts för att uppnå sociala mål. Som förvaltande myndighet för socialfonden ser vi att det finns fortsatt stora behov av insatser för idag aktuella målgrupper. Det är fortsatt viktigt att investera i social inkludering och sysselsättning och därmed vore en högre fördelning till sociala mål att föredra utifrån nationella behov på arbetsmarknaden. Svenska ESF-rådet anser att det finns administrativa fördelar och förenklingar med att tilldelningen för sociala mål hanteras i ett separat kapitel i planen.

Artikel 13 Tekniskt bistånd på medlemsstaternas initiativ

Svenska ESF-rådet konstaterar att det tekniska biståndet för medlemsstaterna föreslås minska från 4 procent till 3 procent. Med tanke på omfattningen av de föreslagna förändringarna kommer kostnaderna för att genomföra planen, i vart fall initialt, att öka. Även om det finns en intention att de resultatbaserade ersättningsmodellerna kommer att minska den administrativa bördan och därmed minska kostnaderna, finns risk att dessa förändringar inte bidrar till minskade kostnader, åtminstone inte på kort sikt. Svenska ESF-rådet bedömer att vi behöver bygga upp andra systemstöd än de vi haft tidigare kopplade till resultaten för att uppfylla rapporteringskrav i enlighet med artikel 63. Effekter på lång sikt är svårare att bedöma. Då Svenska ESF-rådet i genomförandet av ESF+ i stor del använder sig av förenklingar är det inte säkert att förslaget leder till minskade

kostnader varken för förvaltande myndighet eller stödmottagare. Svenska ESF-rådet avstyrker minskningen av TA-medel.

Artikel 14 Budgetåtaganden

Svenska ESF-rådet avstyrker förslaget och anser att ett flexibilitetsbelopp i den föreslagna omfattningen kan skapa inlåsnings effekter. Artikel 14.2 (c) anger att icke programplanerade belopp ska vara tillgängliga för programplanering från och med 30 juni 2033. Det kan vara svårt att använda medlen om en ändring genomförs så sent i genomförandet av planen och det riskerar att medföra att nationellt tilldelade medel inte nyttjas.

Artikel 15 Tillbakadraganden

Svenska ESF-rådet avstyrker att kommissionen har möjlighet att dra tillbaka belopp som inte använts till förfinansiering senast den 31 oktober det kalenderår som följer på det år som budgetmässiga åtaganden gjordes. Detta innebär mycket striktare återtaganderegler i jämförelse med nuvarande system.

Utifrån att Svenska ESF-rådet planerar att använda EU-medel till att finansiera interventioner (inte reformer och investeringar) och kombinera dessa insatser med uppnådda prestationer/resultat kommer de inte att hinna leverera prestationer/resultat inom så kort tid. Att använda "antal deltagare" som delmål kommer att ta längre tid att upparbeta.

De flesta projekt som får ersättning från socialfonden är fleråriga. Om medel ska rekvideras redan efter ett år hinner myndigheten inte invänta projektens resultat utan tvingas använda delmål och tidiga indikatorer som underlag. Svenska ESF-rådet anser att detta kan leda till sämre kvalitet i projektverksamheten.

Artikel 21 Utarbetande och inlämnande av planen

Svenska ESF-rådet anser att framtagandet av planen i Sverige bör samordnas. För att synergier i planen ska kunna uppnås krävs samordning redan från början för att säkerställa att de olika kapitlen i planen kompletterar varandra. Det finns även en risk för framtida problem med dubbelfinansiering i de fall olika kapitel i planen skrivs oberoende av varandra.

I artikel 21.1 anges att medlemsstaterna ska lämna in en NRP-plan som innehåller planerade reformer, investeringar och andra interventioner. Svenska ESF-rådet bedömer att socialfonden även fortsättningsvis kommer att användas för att utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken. Inom NRP-planen kommer insatser inom socialfonden att bestå av interventioner (projekt) som kompletterar nationell politik.

I artikeln 21.2 anges att de parter som avses i artikel 6.2 ska vara med i utarbetandet och genomförandet av planen. Svenska ESF-rådet anser att det i en svensk kontext behöver tydliggöras i vilken omfattning de inrättade strategiska partnerskapen för ERUF och ESF ska involveras i framtagandet av planen.

Artikel 22 Krav för NRP-planen

I artikel 22.2 (g) (ii) framgår att resurserna ska koncentreras till sociala åtgärder enligt bilaga VI. Bilaga VI anger att vägledande belopp ska avsättas till social inkludering, materiell fattigdom, barngarantin och ungdomsgarantin. Svenska ESF-rådet anser att det behöver säkerställas att insatser som ska genomföras inom materiell fattigdom överensstämmer med förutsättningarna i en svensk kontext.

Artikel 49 Planmyndigheter

Svenska ESF-rådet anser att Regeringskansliet bör ha uppdraget som samordnande myndighet för planen. Skälen för detta redovisas bland annat under synpunkter på artikel 50. Vidare framgår att medlemsstaten ska ha en samordnande myndighet om det finns flera förvaltande myndigheter inom planen. Skrivningen kan uppfattas som att vissa av den samordnande myndighetens uppgifter kan delegeras till *en* förvaltningsmyndighet. Det skulle innebära att en förvaltningsmyndighet därmed får ett samordnande ansvar på plan-nivå för övriga förvaltade myndigheter. Det kan medföra oklarheter i ansvarskedjan. Svenska ESF-rådet avstyrker förslaget att en förvaltningsmyndighet får det samordnande ansvaret och anser att Regeringskansliet bör ha uppdraget som samordnande myndighet. Om ett samordnande uppdrag ska ges till en förvaltningsmyndighet bör uppdraget ges till Svenska ESF-rådet då myndighetens huvudsakliga uppgift är att hantera EU-medel.

Artikel 50 Den samordnande myndighetens uppgifter

Svenska ESF-rådet avstyrker förslaget om att delegera uppgifterna som beskrivs i artikel 50 (a), (b) och (g) till någon myndighet. I de fall en samordnande myndighet skulle ha ansvar för samtliga uppgifter som beskrivs i (a)-(j) kommer det medföra behov av betydande organisationsförändringar hos förvaltande myndigheter då det innebär ett förändrat arbetssätt. En förändring i organiseringen av uppgifter hos de förvaltande myndigheterna riskerar att fördröja genomförandet av planen och innebära ökade kostnader på kort sikt.

Artikel 51 Den förvaltande myndighetens uppgifter

Artikel 51.1 (h) beskriver den förvaltande myndighetens uppgifter gällande registrering och elektronisk lagring av uppgifter för bland annat övervakning, utvärdering och kontroller. Svenska ESF-rådet anser att dessa krav förmodligen kommer att kräva anpassning av IT-system vilket medför ökade kostnader för förvaltande myndighet.

Artikel 52 Det utbetalande organets uppgifter

Enligt artikel 52 ska det finnas ett utbetalande organ. Svenska ESF-rådet har uppfattat det som att det utbetalande organet endast skulle gälla jordbrukspolitiken, så som det är idag. Det bör förtydligas att det utbetalande organet enbart rör jordbrukspolitiken.

Artikel 54 Övervakningskommittén och samordningskommittén

Svenska ESF-rådet varken tillstyrker eller avstyrker förslaget med flera övervakningskommittéer och en samordningskommitté för NRP-planen eller endast en övervakningskommitté för planen, utan

anser att den nationella utformningen av planen bör avgöra hur arbetet med övervakningskommittéer bör organiseras.

Artikel 56 Övervakningskommitténs uppgifter

I artikel 56.1 (g) framgår att övervakningskommittén ska granska hur väl partnerskapet fungerar. Det framgår dock inte om detta är en utökning av övervakningskommitténs uppgifter. Nuvarande övervakningskommitté godkänner de strategiska partnerskapens arbetsordningar, vilket kan ses som en övervakande åtgärd.

Artikel 58 Medlemsstaternas ansvar

I artikel 58.2 (c) anges att medlemsstaten ska "vidta lämpliga åtgärder för att förebygga, upptäcka och åtgärda oriktigheter, inbegripet bedrägeri, korruption och intressekonflikter, även i samband med användning av datautvinningsverktyg." Svenska ESF-rådet uppfattar det som att användandet av ett datautvinningsverktyg kommer bli obligatoriskt. Det anges dock inte vilket verktyg som avses. I artikel 49.9 anges att "Vid utförandet av sina uppgifter får planmyndigheterna använda ett enda gemensamt integrerat och interoperabelt informations- och övervakningssystem, inbegripet ett gemensamt verktyg för datautvinning och riskgradering, i enlighet med artikel 36.2 (d) i förordning (EU, Euratom) 2024/2509, för att få tillgång till och analysera relevanta uppgifter, i syfte att främja en allmän tillämpning av systemet i medlemsstaterna". Det som rimligen åsyftas i sistnämnda artikel är kommissionens IT-verktyg Arachne. Verktöget är ett datautvinningsverktyg som medlemsländerna erbjuds att använda utan kostnad. Det används av flertalet medlemsländer med undantag för de nordiska länderna som hittills har avstått. Svenska ESF-rådet anser att användandet av Arachne bör göras obligatoriskt för svenska förvaltande myndigheter. Detta eftersom nyttan av verktöget realiserar och de krav som ställs upp i aktuell EU-förordning på så vis kan tillmötesgå. Fördelen med detta skulle också vara att samtliga förvaltande myndigheter använder samma system. För vidare information om hur Arachne fungerar och huruvida användandet är tillåtet enligt svensk rätt se SOU 2025:112.

I artikel 58 (f) anges vidare att förvaltande myndighet har en skyldighet att använda EDES och att exkludera personer eller organisationer som har bedömts befinna sig i en exklusionssituation. Även detta system behandlas i den SOU som anges i ovannämnda stycke.

Artikel 63 Insamling och registrering av uppgifter

Artikel 63.1 (c) och (d) avser insamling och registrering av uppgifter. Kraven på att samla in uppgifter om entreprenörer och underleverantörer bedömer Svenska ESF-rådet kan påverka ambitionen om förenklingar och medföra ytterligare administration. Svenska ESF-rådet anser att nivån bör ligga kvar i enlighet med EU 2021/1060 bilaga XVII och endast omfatta upphandling i enlighet med LOU överstigande tröskelvärdena.

Svenska ESF-rådets synpunkter på förordning om inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen COM (2025) 558

Nedan presenteras Svenska ESF-rådets synpunkter på den sektorsspecifika förordningen för Europeiska socialfonden.

Artikel 2 Stöd från Europeiska socialfonden

Enligt artikel 2.2 ska medlemsstaternas användning av socialfonden i enlighet med artikel 2 (b) i förordning XX [NRP-förordningen] grundas på riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik, som i enlighet med artikel 148.2 i EUF-fördraget fastställs i beslut (EU) xxxx [riktlinjer för sysselsättningen som antas av rådet senast den 1 januari 2027]. Enligt underlag från kommissionen kommer det vara 2026 års planeringstermin som ligger till grund för planen. Det betyder att det kommer ges mycket kort tid att ta fram ett utkast på planen som bör lämnas in i juni 2027. Detta eftersom inriktningen på planen kommer vara känd tidigast under sommaren 2026.

Artikel 7 Partnerskap

Av artikel 7 framgår att ”Medlemsstaterna ska säkerställa ett meningsfullt deltagande från arbetsmarknadens parter och civilsamhällesorganisationer, i enlighet med artikel 6 i förordning XX [NRP-förordningen], när det gäller tillhandahållande av stöd till åtgärder som främjar sysselsättning av god kvalitet, utbildning och kompetens samt social inkludering”. Svenska ESF-rådet anser att det behövs ett förtydligande av hur artikeln ska förstås och vad som avses med ”tillhandahållandet av stöd” för dessa parter.

Beslut

Yttrandet över remissen har beslutats av generaldirektör Mikael Sandström i närvaro av förvaltningschef Jonas Bergström och efter föredragning av Anna Holmgren biträdande regionansvarig Västsverige.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därmed underskrifter.

